

Başbakan'ın 12 Mayıs tarihli basın toplantısında yaptığı açılış konuşması

Değerli vatandaşlarım,

Şimdiye kadar 1,5 milyondan fazla Norveç vatandaşı, aşının birinci dozunu yaptırmış bulunuyor. Bunların yaklaşık olarak yarım milyonu tam aşılanmış durumda.

Aşılamalar planımıza uygun bir şekilde devam ederse, 18 yaş üzerindeki herkese Temmuz / Ağustos ayı başı itibariyle ilk aşı dozunu yaptırma olanağı tanınmış olacak.

Aşılar, koronavirüsle mücadelemizde en önemli silahlarımızdan biridir. Onlar sayesinde günlük hayatımızı geri alabileceğiz. Daha fazla özgürlüğe de kavuşacağız.

Bu basın toplantısında şu konular ele alınacak:

- Ülkemizde bulunan aşılar için öncelik sırası nasıl olacak
- Norveç'te hangi aşılar kullanılacak

Gençlere öncelik tanınması

Aşılama programının ilk aşamasında risk gruplarına, 45 yaş üstü kişilere ve sağlık profesyonellerine öncelik tanıyoruz.

Öncelik sırası konusunda bize birçok farklı öneri gelmesine rağmen, biz buna bağlı kaldık. Bunun doğru karar olduğuna inanıyoruz.

Hükûmet, aşılama programının ikinci aşamasına geçmemizle ilgili olarak, şunlara karar vermiştir:

- 18-24 yaş grubu ve 40-44 yaş grubu aynı anda aşılanacak
- Son olarak da, 25 ile 39 yaşları arasındakiler aşılanacak

Hükûmetin, gençlere aşılama sırasında öncelik tanınmasının sebeplerinden bazıları şunlardır:

- En yüksek enfeksiyon oranı, gençler arasındadır. Genç yetişkinler, yaşlı yetişkinlere göre daha fazla kişiyle sosyal

temasta bulunuyor ve enfeksiyonun daha fazla yayılmasına neden oluyor.

- Hükûmet, pandemi boyunca önce çocuklara ve gençlere öncelik tanıdı, ama birçok genç buna rağmen alınan önlemlerden çok ağır bir şekilde etkilendi.

Hükûmetin kararı, FHI'nin tavsiyeleri doğrultusundadır.

Halk Sağlığı Enstitüsü'nün (FHI) kanaatine göre, hayati tehlike açısından büyük bir etkisi olmasa bile, aşıları en etkili bir şekilde kullanabilmemiz için 45 yaş grubu tamamlandığında, 18-24 yaş ve 40-44 yaş gruplarına öncelik vermemiz gerekiyor.

FHI, 40-44 yaş grubunun ciddi bir şekilde hastalanma riskinin biraz daha yüksek olduğuna, ancak 18-25 yaşındakilerin ise enfekte olma riskinin daha yüksek olduğuna işaret ediyor.

Bu kombinasyonun genel olarak en iyi etkiyi sağlaması, Hükûmet için belirleyici olmuştur.

Bu şekilde, aşamalı olarak toplumu yeniden açabilmemizi sağlayabileceğiz.

Coğrafi temelli yeniden dağılım

Hükûmet, bazı çekincelerle, daha kapsamlı ve coğrafi temelli yeni bir dağılım yapılmasına karar vermiştir.

Salgın düzensiz bir dağılım sergiledi. Bazı belediyelerde neredeyse hiç bulaş olmadı. Ülkenin diğer bölgelerinde bulaş bir türlü azalmadı ve insanlar uzun bir süre çok sıkı tedbirlerle yaşadılar. İşte bu nedenle Hükûmet, FHI'den coğrafi dağılımı yeniden değerlendirmesini istedi.

FHI, Doğu Norveç bölgesinde uzun zamandır bulaş oranı yüksek olan 24 belediyeye daha fazla aşı verildiği takdirde, daha az sayıda insanın ciddi bir şekilde hastalanacağını düşünüyor.

Böyle bir yeniden dağılım sayesinde, önlemlerin ülke genelinde daha büyük ölçüde eş zamanlı bir şekilde kaldırılabilceği düşünülüyor.

Böylelikle, sıkı tedbirlerle en uzun süre yaşamış olan Doğu Norveç bölgesinin merkezi belediyelerinde, tedbirlerin ilkbahar ve yaz boyunca da, en uzun süre orada devam etmesine gerek kalmayacak.

FHI bu belediyelere, 18 yaşın üzerindeki herkes ilk doz aşığı yaptıranan dek, verilmesi planlanan orandan yüzde 80 daha fazla doz verilmesini tavsiye ediyor. Bu öneriye göre 319 belediyede, dozların yüzde 40 ila 50'sinin Haziran ayına kadar verilmesi gerekiyor. 13 belediyede ise herhangi bir değişiklik yapılmayacak.

FHI'nin önerisine göre, bu oranda aşı yaptıracak olan belediyeler arasında, son zamanlarda büyük salgınlar geçirmiş olan belediyeler de var. Bu birtakım zor değerlendirmeler yapmamıza yol açıyor.

Önerilen yeniden dağılım düzenlemesi, hasta ve ölü sayısını büyük oranda etkilemeyecektir. FHI daha az insanın ciddi bir şekilde hastalanacağını düşünüyor.

Hükümet, aşıların coğrafi temelli yeni bir dağılımlarının yapılmasına ilişkin tavsiyeleri büyük ölçüde uygulamak niyetinde.

Bunun en önemli nedeni, bu şekilde davranırsak tüm Norveç'in daha erken açılabilieceğine inanmamızdır.

Krizde birlikte durduk.

Amacımız, krizden de birlikte çıkabilmemizdir.

Ancak bunlar, zorlu değerlendirmeler oldu.

Hükümet, aynı zamanda daha etkin olduğunu düşündüğü bu yeni dağıtım şeklinin aşılama programının ilerlemesini olumsuz bir şekilde etkileyebileceğinden endişeli. Belediyelere tatil dönemi olan Temmuz ayında çok büyük sayıda dozlar temin edilecek.

FHI'nin önerisi sonucu Haziran ayında daha az doz alacak olan belediyeler, bunları Temmuz ayında geri alacaklar. Bunlar, onlara zaten verilecek olan dozlara ek olarak verilecek. Bu da belediyelerde bu kadar kısa sürede, bu kadar çok kişiyi aşılama kapasitesi olup olmadığı sorusunu gündeme getiriyor.

FHI, Doğu Norveç bölgesindeki 24 belediyeye yüzde 60 ila 80 daha fazla doz verilmesinin aynı faydayı sağlayacağını tahmin ediyor. Hükümet

yüzde 60 oranında doz verilmesine karar vermiştir. Bu, Temmuz ayında diğer belediyelerin ihtiyaç seviyesini azaltacaktır.

Hükûmetin kararının iki önemli ön koşulu var:

Haziran ayında ve Temmuz başında daha az doz verilen belediyelerin Temmuz ayının ikinci yarısında aynı aşılendirma seviyesine ulaşma kapasitesi olmasını sağlamalıyız.

Valilerle birlikte, tatil ayı olan Temmuz ayındaki aşılamanın plana göre gidip gitmeyeceğini araştırmak için belediyelerle diyaloga gireceğiz. Dağılımı değiştireceksek, öncelikle bunun toplumun tümünün ne zaman aşılacağına dair herhangi bir gecikmeye yol açmayacağından emin olmalıyız.

Ayrıca FHI ve Sağlık Müdürlüğü'nden daha fazla aşı verilecek olanların listesinde yer alan 24 Doğu Norveç bölgesi belediyesinin doğru belediyeler olup olmadığını hızlı bir şekilde değerlendirmelerini istedik. Listedeki 24 belediyede sürekli olarak yüksek bir bulaş oranı olduğu görülmüştür. Ayrıca, bulaş durumu nedeniyle öncelik tanınması gereken başka belediyeler veya elindeki aşılıları vermemesi gereken belediyeler olup olmadığını değerlendirmeliyiz.

Bu iki değerlendirme yapıldıktan sonra,

Bu iki değerlendirme yapıldıktan sonra, aşılıların yeniden dağılımını nasıl arttırılabileceğimiz konusunda hızlı bir şekilde daha somut bir plan sunacağız.

Hükûmet ayrıca FHI'den aşılama sırasında belli meslek gruplarına, özellikle de öğretmenlere, öncelik verilip verilmemesi gerektiğini değerlendirmesini istedi. FHI bunu tavsiye etmiyor. Hükûmet, FHI'nin tavsiyesine katılıyor.

Ülke çapında öğretmenler diğer meslek gruplarından daha fazla enfeksiyona maruz kalmadılar. Bu meslek grubunun, Oslo gibi bulaş oranının yüksek olduğu bölgelerde, enfeksiyona biraz daha maruz kalmış olduğu söylenebilir. Ancak bulaş oranı yüksek olan belediyelere öncelik verilmesi kararının bir sonucu olarak bu bölgelere daha fazla aşı verilecek. Bu uygulama, söz konusu bölgelerdeki öğretmenlerin ve anaokulu personelinin de daha hızlı aşılmasını sağlayacaktır.

Aşı teslimatlarımız şimdi istikrarlı ve kaliteli bir şekilde yapılıyor. 18 yaşın üzerindeki herkese muhtemelen Ağustos ayı itibariyle okullar başlamadan aşı yaptırmaya olanağı tanınmış olacaktır. Ancak teslim

edilmesini öngördüğümüz aşıları önümüzdeki dönemde alamazsak, öğretmenlere ve anaokullarına öncelik verilmesi olanağını yeniden gözden geçireceğiz.

Hangi aşılar

FHI, AstraZeneca ve Janssen aşılarının Norveç aşılama programından çıkarılmasını tavsiye ediyor.

Hükûmet ayrıca, nihai karar alınmadan Lars Vorland başkanlığında bir Uzmanlar Komitesi'nin konu hakkında geniş bir değerlendirme yapmasını istedi.

Uzmanlar Komitesi şu anda AstraZeneca ve Janssen aşılarını kullanmamamızı tavsiye ediyor. Bu aşıların ciddi hastalıklara karşı etkili olduğunu ve ciddi yan etkilerin nadir olduğunu vurguluyorlar. Buna rağmen aşıların şimdi kullanılmamasını önermelerinin nedeni de şudur:

- Norveç'teki bulaş oranı şimdilik nispeten düşüktür.
- Başka üreticilerin aşılarına kolayca erişilebiliyor.

Hükûmet bu nedenle, AstraZeneca'nın Norveç aşılama programından kalıcı olarak çıkarılması sonucuna varmıştır.

Hükûmet, aşılama programında Janssen aşısını şimdilik durdurmaya karar verdi. Bu aşı, programdan kalıcı olarak çıkarılmamıştır.

Enfeksiyon oranı artarsa veya diğer aşı üreticilerinin teslimatlarında aksaklıklar olursa yararlanabileceğimiz bir acil durum deposu oluşturmak istiyoruz.

FHI de bunu tavsiye ediyor. Janssen aşısı, ABD'de ve birçok Avrupa ülkesinde kullanılıyor. Önümüzdeki dönemde bu nedenle aşı ve yan etkileri hakkında daha fazla bilgi sahibi olacağız.

Janssen aşısı, onaylanmış bir aşıdır. Milli aşılama programında kullanmamamızın nedeni, şu anda toplumdaki bulaş oranının nispeten düşük olması ve diğer aşılarla kolay erişimimiz olmasıdır.

Norveç bu alanda özel bir konumdadır. Pek çok ülkede, Janssen aşısı pandemi ile mücadelede çok önemli ve faydalı olacaktır. Ancak Norveç'te, olası yan etkilerin dezavantajlarının, aşığı kullanmanın

etkisinden daha büyük olduğunu düşündük. Pek çok ülkede farklı değerlendirmeler yapılacaktır.

Norveç'in AstraZeneca veya Janssen aşısını ulusal aşı programına dahil etmemesi, yakın gelecekte Norveç'te aşılandırılan kişi sayısının diğer Avrupa ülkelerinin biraz gerisinde olabileceği anlamına geliyor. Ancak Norveç'teki aşılama programına olan güvenimiz yüksektir ve çoğumuz aşı yaptırmak istiyor. Bundan dolayı buradaki aşılama biraz daha uzun sürse bile, nüfusun büyük bir bölümünü aşılayabilmek için iyi bir konumda sayılırız. Ve bu, etkisi çok iyi olan aşılarla olacaktır.

Tüm yetişkinleri kapsayan ulusal aşılama programı böylece, Pfizer BioNtech ve Moderna aşılarından ibaret olacaktır.

İsteğe bağlılık

Hükûmet, isteyenlerin daha erken aşı yaptırmak amacıyla Janssen ve AstraZeneca aşılarını kendi rızalarıyla alıp alamayacakları konusunu da değerlendirdi.

Uzmanlar Komitesi, Janssen ve AstraZeneca aşılarının aşılama programı dışında sunulabilmesini destekliyor, ancak bunun ne şekilde yapılabileceği konusunda bir uzlaşmaya varamadı.

AstraZeneca aşılarını kalıcı olarak Norveç aşılama programından çıkardığımızda, bu aşıların başkalarına çabucak fayda sağlayabilmesi önemlidir.

Janssen aşılarını bir acil durum deposunda saklayacağız. Bu aşı, uygulanmasını kolaylaştıran tek dozluk bir aşıdır. Hükûmet bu nedenle Norveç'teki aşılama programı kapsamı dışında sadece Janssen aşısının isteğe bağlı olarak yaptırılabilmesi sonucuna varmıştır.

Hükûmet, bireylerin iyi bilgi alıp yönlendirildikten sonra, bu aşığı kullanma riskini göze alıp almak istemediklerini kendilerinin değerlendirebilecekleri kanaatinde, ve böylece komitenin azınlığını desteklemektedir.

Ancak Janssen aşısının isteğe bağlı olarak kullanımına başlamadan önce, bazı şeylerin yerinde olması gerekiyor.

Birincisi, Sağlık Müdürlüğü'nden, çok büyük bir risk teşkil ettiği için belirli grupların Janssen aşısını seçmemesine yol açan kriterler olup olmadığını değerlendirmesini isteyeceğiz.

İkincisi, aşı hakkında yeterince iyi bilgilerin bulunmasını sağlamalıyız. Bu şekilde bireyler iyi ve bilinçli seçimler yapabilecektir.

Üçüncüsü, aşıları kimin uygulayacağını netleştirmemiz gerekiyor. Gönüllü olarak Janssen aşısı yaptırmak isteyenlerin önce doktorlarıyla görüşmesi gerektiğini öngörüyoruz. Ancak aşıyı uygulamak zorunda olanların ille de doktorlar olması şart değildir.

Sağlık Bakanı aşıyı kimin uygulayacağını belirlemek için sektör ile bir diyalog kuracak.

Janssen aşısını yaptırmak isteyenlere bu olanak tanınmadan önce bu soruların yanıtlanması gerekiyor.

Janssen aşısının da ücretsiz olacağı ise daha şimdiden bellidir. Bu aşıyı yaptıranlar yan etkilerle karşılaştıkları takdirde, yanlış tedavi tazminatı (pasientskadeerstatning) düzenlemesi kapsamına alınacaktır. Aşının sadece sağlık personeli yeterince iyi bilgi ve yönlendirme verdikten sonra, isteğe bağlı olarak yaptırılmasını öngörüyoruz.

Uluslararası işbirliği

Başka ülkelerin AstraZeneca dozlarımızdan yararlanabilmelerini sağlayacağız. Bunu Avrupa Komisyonu ve AstraZeneca ile yapılan anlaşmaya dahil olan AB ülkeleri ile işbirliği içinde yapacağız.

AstraZeneca ve Janssen ile yapılan AB anlaşması, diğer ülkelere aşı bağıışı yapılmasına olanak veriyor. Olası bir çözüm yolu aşıları, düşük ve orta gelirli ülkelerin de aşı temin edebilmelerine katkıda bulunmayı amaçlayan Covax yoluyla göndermektir.

Norveç'in önümüzdeki hafta AB ve G20 sağlık zirvesine davet edilmesinden çok memnunum. Orada aşılardan diğer ülkelere dağıtımının daha iyi olması için çalışacağız. Virüsün milli sınırlardan bağımsız bir şekilde yayıldığını ve yeni mutasyonların yaz boyunca olası bir olumlu gelişmeyi tehdit edebileceğini biliyoruz.

Bu salgın sırasında defalarca vurguladığımız gibi, dünyadaki tüm ülkeler güvende olmadan kimse güvende olmayacaktır.

Sonuç

Bent, genelde iyi ve kötü aşı haberlerinin gelmeye devam edeceğini söyler. Bugün ilginize sunduğumuz haberler, büyük olasılıkla bazıları tarafından iyi, bazıları tarafından da kötü haberler olarak algılanacaktır. Bunu gayet iyi anlıyorum.

Zira, Hükûmetin kararları, bazılarının düşündüklerinden daha erken aşılması, bazılarının ise birazcık daha beklemesi gerektiği anlamına geliyor. Burada zor ödünlemeler ve zorlu kararlar söz konusu oldu.

Şimdi size daha önce söylediğim bir şeyi hatırlatmak istiyorum. Bu işte birlikteyiz - ve bundan birlikte çıkacağız.

Hükûmetin verdiği kararlar sayesinde, günlük hayatımıza daha hızlı geri dönebileceğiz. Bunu birlikte başaracağız.